

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוז
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום שני כ"ז חשוון תשע"ט | דף היומי בבלי: מנחות פז.
דף היומי בהלכה: סימן של"א מסעיף י' עד תחילת סימן של"ג.
מוסר: שפת תמים פרק ו' מ"ויש עוד כמה חלקים" עד "צא ולמד".
קנין חכמה הלימוד השבועי: חובת הלבבות משער הבחינה הפתיחה עד פ"א.

הדף היומי בהלכה

האם ניתן לבצע ברית מילה בידי שני מוהלים?

הוא שמוהל אחד מבצע את שני החלקים.
ולדעת השולחן ערוך, בשבת אסור לבצע את הברית על ידי שני מוהלים; ואף
לדעת הרמ"א ראוי להחמיר בכך, אך לדעת רבים מפוסקי אשכנז ניתן להקל בדבר.
[משנ"ב שלא, לו; ביאורים ומוספים דרשו, 34]

במצות המילה ישנם שני חלקים: 'מילה' - חיתוך העור החיצוני, שהוא עור
העורלה, באמצעות סכין המילה; ו'פריעה' - חיתוך קרום העור הדק שתחת עור
העורלה באמצעות הציפורניים.
בעבר היו מקומות רבים שנהגו לערוך את ברית המילה על ידי שני מוהלים,
כאשר האחד מבצע את המילה, והאחר את הפריעה; אך כיום המנהג המקובל

הדף היומי בהלכה

למי אסור לשמש כמוהל בשבת?

זה שמעונין לשמש כמוהל בטוח בעצמו כי הוא יודע לבצע את הברית כראוי -
ניתן להקל; ויש אומרים שבמקרה כזה ניתן להקל אף בשבת. וביום טוב שני,
ניתן להקל בכל מקרה.
[שו"ע שלא, י, ומשנ"ב לו-לז; ביאורים ומוספים דרשו, 32 ו-36]

* אדם שמעולם לא שימש כמוהל - אינו ראוי לשמש כמוהל בשבת, מחשש
שלא יבצע את החיתוך כנדרש, ולא יקיים את המצוה, ונמצא שחילל את השבת.
וזאת, אף אם מוהל מומחה מפקח על עריכת הברית. וכן אדם שמעולם לא פרע
את עור העורלה, אסור לו לבצע פריעה בשבת, מהטעם הנ"ל.
ונחלקו הפוסקים אם כך הדין גם ביום טוב; ובמקרה שאין מוהל אחר, ואדם

הדף היומי בהלכה

האם מותר לעסוק בשבת ברפואת בעלי חיים?

לרפא את עצמו, או את זולתו, ולכן לא חששו שיכשל בעשיית מלאכה לשם כך.
ופעמים שיש להתיר אף אמירה לגוי לעשות מלאכה לצורך רפואת בעלי חיים,
משום 'צער בעלי חיים'.
[שו"ע שלב, ג, משנ"ב ה, ו, ו'ט, וביה"ל ד"ה ואם; ביאורים ומוספים דרשו, 2; וראה
שם, 3]

חכמינו ז"ל גזרו שלא יעשה אדם בשבת פעולה לצורך רפואה, מחשש שמא
יכשל בעת הכנת הרפואה בשחיקת צמחי מרפא, ויעבור על איסור מלאכת 'טוחן'.
אולם, לצורך רפואת בעלי חיים, מותר לעשות כל פעולה שאינה כרוכה באיסור
מלאכה; וכגון הנחת משחה על גבי פצע בעור, ללא מריחה.
וטעם הדבר - שאין אדם 'בהול' כל כך לרפא את בעלי החיים כפי שהוא בהול

מלך מרוקו אמר לבבא סאלי זי"ע: "אתה בוודאי אוהב את בנך רבי מאיר. אני מבקש ממך שתברך את הבן שלך, עכשיו ברגע הזה. תכוון את המחשבות שלך לכך..."

מה שהמלך הגוי הבין... | הסברו של הגר"י אדלשטיין זצ"ל על בקשת יצחק אבינו ע"ה מעשיו

"הבבא סאלי בירך את בנו, ואז אמר המלך: 'ואחרי שכבר בירכת את הבן שלך, תברך גם אותי שאשאר בחיים, שהגרמנים לא יהרגו אותי ואת הילדים שלי'. הבבא סאלי בירך גם אותו.

"לאחמ"כ שאלו את המלך: למה תיכף לא ביקשת שיברך אותך? הוא ענה: 'לפני שיברך אותי, רציתי שיהיה במצב רוח גבוה, שהרוחניות שלו תעלה. כשבירך את בנו הצדיק, ודאי כיוון. אני לא יהודי, ורציתי שהברכה שמברך את הבן הצדיק, אותו מצב רוח ישאר לו גם כשמברך אותי, שהוא באמת ירצה לעשות לי טובה וחסד לברך אותי'.

"המלך הגוי הבין את הענין הזה, שלפני ברכה חשוב שיהיה רגש של אהבה, לעורר את הרגשות..."

"זה הענין שרצה יצחק - לעורר את האהבה בין המברך והמתברך. ה'חפץ חיים', היה ידוע שהברכות שלו מתקיימות, מפני שהוא אהב כל אחד ואחד מישראל. לכן בירך מכל הלב."

(גאון יעקב, גליון ד' תשע"ה)

בפרשתנו מסופר שאחרי שיצחק אכל ושתה מצידו של עשיו הוא ביקש דבר נוסף - "ויאמר אליו יצחק אביו גשה נא ושקה לי...". מדוע ביקש זאת יצחק? הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל הסביר זאת באמצעות מעשה מעניין שאירע במרוקו בתקופת מלחמת העולם השנייה.

וכך סיפר: "במרוקו היה פעם מלך חכם. הוא היה מלך בזמן שהנאצים נכנסו למרוקו. מרוקו היתה אז תחת השפעה של צרפת, שנכנעה להיטלר יש"ו, והם נתנו להם יד חופשית להסתובב היכן שרוצים. בצרפת עצמה הגרמנים עשו הרבה משלוחים של הרבה יהודים לאושוויץ. אח"כ המשיכו למרוקו, במרוקו הם לא התעכבו לשם כיבוש, כי מרוקו היתה אצלם רק תחנת מעבר להגיע לארץ ישראל דרך מצרים. המטרה - להגיע לירושלים.

"כשהגרמנים היו במרוקו, המלך היה בסכנה גדולה. הוא פחד שהגרמנים יהרגו אותו. פעם הוא נפגש עם הבבא סאלי - רבי ישראל אבוחצירא זצ"ל. המלך אמר לו: 'אתה ודאי אוהב את בנך רבי מאיר? אני מבקש ממך שתברך את הבן שלך, עכשיו ברגע הזה, תכוון את המחשבות שלך לכך'.

הסיפור היומי

הוא התפעל מהיופי ומריחות המשכרים של הפרדס, וכשהבחין בתפוז שנשר מן העץ החליט לטעום ממנו... אולם בצאתו מן הפרדס החלו מחשבות להשתולל במוחו...

מדוע התנזר הגאון רבי מרדכי מן זצ"ל מאכילת תפוזים?

בצאתו מן הפרדס החלו מחשבות להשתולל במוחו. הרי אכל מהפרי טרם הופרשו ממנו מעשרות. ואף שהיתרים רבים לאכילתו, פרי זה הפקר, אך זהירותו המופלגת ייסרה אותו לסבור שלא היה לו לנהוג בפזיזות ולאכול את התפוז טרם ביורד דיני מעשרותיו.

מחשבות אלו לא הירפו ממנו. או אז קיבל על עצמו רבי מרדכי שלא יאכל יותר פרי זה במשך כל ימי חייו. רבי מרדכי אכן עמד בקבלה זו. למותר לציין כי בני משפחתו, תלמידיו ומכריו אף לא ידעו זאת! הדבר התגלה באקראי על ידי אחד מגאוני התורה, שרבי מרדכי סיפר לו את המעשה הזה באקראי.

(נר לשולחן שבת מתוך 'מסביב לשולחן')

הגאון רבי מרדכי מן זצ"ל היה נזהר שלא לאכול תפוזים. בני המשפחה שהבחינו בכך סברו כי מאכל זה אינו ערב לחיכו... אך הקפדתו שלא לאכול תפוזים עוררה השתאות, שכן לפעמים, אפילו היו חתיכות מועטות של תפוז מעורבות בלפתן - לא ניאות רבי מרדכי לאכול. רק לאחר פטירתו נפתרה התעלומה.

רבי מרדכי, שעלה לארץ ישראל בגפו, למד בישיבת לומז'ה בפתח תקוה. באחד הימים יצא לטייל, לחדש כוחות. הביט בשמחה בפרדסים עמוסי התפוזים שפיארו את פתח תקוה באותן שנים. רבי מרדכי, שלא הכיר פרי זה, התפעל מהיופי, מריחות גן-העדן של הפרדס. כשהבחין באחד הפירות שנשרו מן העץ החליט לטעום ממנו. נטל את התפוז ובהתרגשות בירך 'שהחינו' ו'העץ'.

בבוקר התקשר הגר"ח קמיל לרבינו, ואמר לו שהלילה הופיע בחלומי הגאון רבי אליעזר יהודה זצ"ל ושאל אותי: "מדוע אתה מעכב את רבי נתן צבי מלצאת לחו"ל לצורך קיום הישיבה?"

הגאון רבי נתן צבי פינקל זצוק"ל מקבל על עצמו את העול של מבצר התורה הגדול ישיבת מיר

שליט"א ורבי בנימין קרליבך שליט"א, שעמדו לימינו במשך כל שנות כהונתו בראשות הישיבה, וביקשם להצטרף אליו לנסיעה לבתי כמה נדיבים ברחבי הארץ. כשסיים את פגישותיו, אמר בקורת רוח: "עשינו את ההשתדלות המוטלת עלינו, מעתה עלינו לחכות לסייעתא דשמיא שבוודאי תעמוד לנו". מחד, הכיר באחריות הכבדה של החזקת הישיבה, מאידך, הכיר בהכרה ברורה שהארון הוא זה שנושא את נושאי.

בהיותו דבוק באמת ובתמים באמונת אומן בשליחותו, הצליח למעלה מהמשוער, והדביק את כל שומעיו במעוף שלו. בדינר הראשון שערכה הישיבה בארה"ב, לאחר שנתמנה רבינו לראש הישיבה, כבר ניכר היה שאינו בקו הבריאות. עשו לו היכרות עם הנדיבים שהגיעו לדינר, והוא דיבר בפניהם בשפה פשוטה, על מצות לימוד התורה ונחיצותו של כל אחד שיהיה לו חלק בתורה. לאחר מכן הסביר, עד כמה זקוקה הישיבה לעזרתם של נדיבי עם, כדי להחזיק את המוסדות, ואף להרחיב ולבסס את הישיבה ואת עולם התורה בארץ הקודש.

למרות שאותם נדיבים לא הכירו את רבינו עד לאותו יום, הוא הצליח לכבוש את ליבם, הם נשבו בקסמו, נקשרו אליו בלב ונפש ופתחו את ליבם וכיסם להחזקת הישיבה.

לימים סיפר אחד התורמים, שלאחר אותה פגישה עם רבינו, הוא יצא מהחדר, ופרץ בבכי. הוא כל כך התרגש כששמע את דבריו היוצאים מן הלב של רבינו, וחש בכנות כוונתו העמוקה, שאכן משאלתו האמיתית ומשאת חייו היא הרחבת גבולות התורה והקמת דור העתיד של עמלי התורה. מאז החליט אותו נדיב לעמוד לימינו של רבינו בכל כוחו.

ואכן, במסעותיו של רבינו לפתחי נדיבים, נפגשו מלווי בתופעה שחזרה על עצמה שוב ושוב וכל נדיב שאליו הגיעו, התבטא שהוא מצטער שרק עכשיו הוא מכיר את רבינו, את פעלו ואת שלל מעלותיו, ומהיום והלאה יעמוד לימינו בכל אשר יוכל.

מלך בגדוד

סיפר אחד מראשי ישיבת מיר שליט"א: "מהרגע הראשון לכהונתו, עמדנו מתבוננים ומשתאים: איך יתכן שיקח על כתפיו את הנהגת הישיבה, הלא הוא אברך חלוש וחולה במחלה כה קשה, שבר כלי של ממש ואיך יצליח בתפקידו? אבל כבר בימים הראשונים, כשראינו את המרץ וההתלהבות שלו, והדביקות במטרה הבנו שיצליח למעלה מהמשוער. ואכן, למרות מחלתו והשלכותיה היומיומיות על תפקודו בחולשה, והתקפות של כאבי ראש עזים, ובתקופה הראשונה אף לקה בצהבת, למרות זאת לקח על כתפיו את האחריות על כל הקורה בישיבה. הוא התמסר בלב ונפש לכל ענייני הישיבה, ושום דבר לא נעשה בלי לקבל את הכרעתו המוקדמת בצורה ישירה וברורה, כאילו הוא בריא ובשיא כוחו".

מספר גיסו הג"ר בנימין קרליבך: "במסעו הראשון של רבינו לארה"ב, נפגשנו עם אחד הנגידים הנודעים בארה"ב שבאותם ימים היה מהמפורסמים ביותר, והיה צורך במאמצים רבים לפגוש אותו. רבינו דיבר אתו כדרכו על מעלת לומדי התורה, ועל השותפות החשובה שיש למחזיקי התורה בעולם. כשיצאנו את החדר קרא לי הנגיד, והביע את פליאתו על כך שהפקידו את הישיבה הגדולה "ישיבת מיר" בידי של אדם כה חלוש וחולה, ותהא איך יוכל בכוחותיו הדלים להחזיק את הישיבה.

עשרים שנה לאחר מכן, ביקר אותו נגיד בארץ, וביקש לבקר בישיבה ולהתקבל אצל רבינו. כשהגיע וראה את כל מה שהקים, ספק את ידיו בהתרגשות, ואמר: 'איך יכולתי להתפלל, איך הפקידו את הישיבה בידי. הרי הוא הגבר, שיכול היה לרומם ולהעצים את המפעל הגדול של ישיבת מיר'."

(מתוך 'בכל נפשך')

"וַיַּגְדֵּל הָאִישׁ וַיִּלְךְ הַלֶּזֶק וַיִּגְדַּל עַד פִּי גֵדֵל מְאֹד" (בראשית כו, יג)

המושכל הראשון של הגאון רבי נתן צבי פינקל זצוק"ל בכל מה שנוגע לעול הנהגת הישיבה היה אחריות וכובד ראש. כל דבר שפעל ועשה, קטן כגדול היה מתוך מחשבה רבה. שום דבר לא פסק כלאחר יד. בכל דבר הכריע רק לאחר מחשבה מעמיקה, מתוך הרגשת האחריות של הנהגת ממלכת התורה של ישיבת מיר.

באותן שנים היה מרבה להיוועץ עם רבו, הגאון רבי חיים קמיל זצ"ל, שהיה מנחה אותו בעניינים רבים ומסר לו מסורות רבות בדרכי הישיבה, כפי שקיבל מרבו הגרא"י פינקל זצ"ל. במקרים רבים התייעץ עם מרן הגרא"מ שך זצ"ל, אשר הכרעות רבות בענייני הישיבה והנהגתה נפסקו על שולחנו. בני ביתו של הגרא"מ שך סיפרו שלמרות שמרן הכירו והעריכו מאוד עוד קודם לכן, התפעל מאד מהנהגתו, הליכותיו, יראת השמים והערלכקייט שראה בכל דרכיו, ועל כולם ממסירות הנפש להרים את קרן התורה. כל אימת שהיה רבינו נכנס אליו היה הגרא"מ שך קם לכבודו, וכשיצא היה אומר לבני הבית: "למה הוא מטריח את עצמו אלי? אני אבוא אליו".

בעניין מסוים שלגביו התלבט, זכה לקבל תשובה בחלום מהגאון רבי אליעזר יהודה פינקל עצמו. רבינו התלבט באותם הימים, האם עליו לבטל מתלמודו ולנדוד לחוץ לארץ בעצמו, או שדי לו להשתדל בתחומי ארץ ישראל ולהסתמך על כך שבחו"ל תיעשה מלאכתו בידי אחרים. הוא התייעץ בעניין זה עם רבו הגר"ח קמיל. הגר"ח התלבט, והציע שיסעו יחדיו לבני ברק לשאול את דעת תורתו של יבדלחט"א שר התורה הגר"ח קנייבסקי שליט"א כדת מה לעשות. בבוקר התקשר הגר"ח קמיל לרבינו ואמר לו שאינו צריך לצאת לבני ברק, שכן הלילה הופיע בחלומי הגאון רבי אליעזר יהודה זצ"ל ושאל אותי: "מדוע אתה מעכב את רבי נתן צבי מלצאת לחו"ל לצורך קיום הישיבה?" רבי חיים ראה בכך פסק ברור של הגרא"י, שעל רבינו לנסוע לחו"ל לגייס כספים כדי להרים את קרנה של תורה.

כשנשאל פעם הגר"ח אם הסיפור נכון, אמר שכן. והוסיף, שלא היתה זו הפעם היחידה שהגרא"י הופיע בחלומי בקשר לנהגת הישיבה בראשות רבינו. על מקרה נוסף, סיפר חתנו של הגר"ח רבי דוב סלומון זצ"ל. היה זה בתקופה שהישיבה היתה שרויה במצב כלכלי קשה. רבינו סבר שעליו לנסוע לחוץ לארץ לקיים את חובת ההשתדלות, אלא שמצב בריאותו באותם ימים היה קשה, והיו שניסו להניאו מנסיעה זו. כדרכו, התייעץ עם הגר"ח קמיל זצ"ל והוא הורה לו לנסוע. אחד מבני המשפחה שדאג לשלומי, התקשר להגר"ח ושאלו אם ידוע לו מצב בריאותו המדויק של רבינו.

השיב רבי חיים: "יתכן שאתם צודקים, אלא שהגרא"י עצמו בא אלי בחלום והורה לי שיסע. אגב אורחא, באותה פעם שב רבינו עם סכום גדול מאוד, עד כדי כך שהיה צד לרכוש בסכום זה מבנה גדול בסביבות הישיבה.

הארון נושא את נושאי

זו היתה גם גישתו לעול הכספי הכבד של החזקת מבצר התורה הגדול, בו למדו באותה שעה למעלה מאלף תלמידים, שהוטל באחת על כתפיו. ראש הישיבה, הגאון רבי ביינוש, מעולם לא גילה לאיש מנין הוא משיג את הכסף למימון הישיבה. משתמו ימי השבעה עליו - לא ברור היה מהיכן משלמים את מילגות החודש הראשון. אולם רבינו היה חדור בהרגשה שקיבל משמים שליחות קודש, להנהיג את ממלכת התורה של ישיבת מיר, בידיעה ברורה שהארון נושא את נושאי, וכל שעליו לעשות הוא לקיים את חובת ההשתדלות.

וכך, ביום בו קמו מן השבעה על הגאון רבי ביינוש זצוק"ל, החל לעשות השתדלות להחזקת הישיבה. הוא פנה לגיסיו הגאונים רבי נחמן ליוואוויץ

לפתע חשכו עיניו. איך לא שמת לב? מד הדלק מורה כי הטנק עומד לקראת ריקנות מוחלטת! תחנת דלק אין בנמצא באופק, הרכב לא יצליח לנסוע עוד הרבה זמן, והשבת עוד רגע קט פורשת כנפיה...

"בזכות שמירת השבת זוכים לכבד ולענג את השבת" - מעשה שהיה

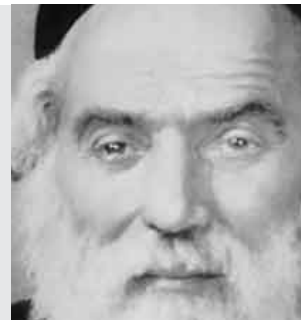
ריקנותו המוחלטת. תחנת דלק אין בנמצא באופק, הרכב לא יצליח לנסוע עוד הרבה זמן, והשבת עוד רגע קט פורשת כנפיה לכל הדעות. הפחד החל להשתלט על מיודענו. מה יהיה? כך אשבות? כאן לצד הכביש? ומה יהא על משפחתי הדואגת? היה זה אזור לא פשוט. רבצו כאן גם ישמעאלים לרוב ופניהם משטמה. מה יהיה על סעודות השבת? יין? החלות הטעימות? נשא בשפתיו פרקי תהילים וניסה לנפנף בידיו, ללא הועיל. כנראה שבני הדודים שלנו לא כל כך רוצים איתנו קשר משפחתי. לא התחשק להם לסייע ליהודי הזקוק לעזרה דחופה. ולא נוציא סתם לעז, יש כאלו שכן, אבל מיודענו לא פגש בהם... הוא ניסה בשארית המחשבות הבהירות שנותרו לו בתוך הבלבול לחשוב מה ניתן לעשות, ועודו מציץ כל רגע בשעונו. ולפתע החליט: אקבל על עצמי להשתדל בל"ג להתחזק וללמוד בכל יום עם חברותא מן הסוגיות וההלכות החמורות בהלכות שבת. עודו גומר אומר ומקבל, והנה לידו עוצר רכב מוביל ענק, ומה הוא מוביל? דלק, הרבה דלק, אל תחנות הדלק. אפילו ג'ריקאן לא צריך. יש להם צינור מסודר.

רחמיו של הנהג, שמבני דודינו היה יש לציין, נכמרו על ההלך, והוא הזדרז לסייע. ציק צ'ק חיברו את הצריך חיבור, מלאו את הצריך מילוי, ואץ רץ מיודענו אל ביתו להכין עצמו לקראת השבת, ואף הספיק לשבת בבית הכנסת בנחת לשמוע את החזן הנפלא בבית הכנסת, בנוסח המיוחד של הרומנים בו הוא מתפלל. הנה כי כן, בזכות שמירת השבת זוכים לכבד ולענג את השבת.

הסיפור הבא התרחש עם מנהל מוסד ברכסים, והובא בגיליון 'משנתה של תורה': היה זה ערש"ק קצר של החורף. היום התחיל רגוע, המטלות מתבצעות בזו אחר זו, מתקדמים לקראת שבת המלכה שאט אט פורשת כנפיה. לפתע מצלצל הטלפון, על הקו בן משפחה יקר ובפיו בשורה משמחת. הוא בדרכו לבית החולים, בתאריך בלתי צפוי אך בלתי מזיק, ולא הספיקו עדיין הוא ואשתו היולדת תחי' לחשוב על סידור לילדים. ובכן, אם יאות ליטול לבינתיים לביתו בדחיפות את שלושת ילדיו וה' יעזרנו הלאה. מיודענו, שהטוב נשפך מליבו הזדרז לקיים דבר המצוה, אך משהביא את הילדים לביתו הבין שהמצוה גדולה אך יישומה מוטל בספק רב. הילדים לא הכירו מספיק את קרוביהם, התיישבו מצטנפים ובוכיים בפינת הבית, מבקשים 'סבא וסבתא'. מה עושים? שעת השבת קריבה, סבא וסבתא מתגוררים בטבריה הרחוקה. לא ניתן להספיק להביאם לשם ולחזור עד שבת. ולהותירם כאן עד סוף השבת בוכיים וחרדים, נראה כבלתי ניתן ליישום. מיודענו וביתו היו אובדי עצות, עד כי עלה רעיון במוחו. הבה נתקשר לסב היקר מטבריה, אסע אני מחצית הדרך והוא מחצית הדרך, וכך נוכל להספיק להביאם למקום מבטחים עוד טרם היכנס השבת הקדושה. חישוב ומצאו כי הדבר אפשרי מבחינת הזמנים ברווח. אף הסב שמח לארח את נכדיו האהובים. יוצאים לדרך. בפרשת דרכים נפגשו הרכבים. הילדים עברו בשמחה ועליצות, לחצו ידיים וברכות לרוב, ומיודענו פונה להסתובב חזרה לרכסים. במהירות אצה לפניו הדרך, ולפתע חשכו עיניו. איך לא שמת לב? מד הדלק מורה כי הטנק עומד לקראת

קנין חכמה - מסילת ישרים

מיד לאחר בואם למקום נמשכו שני הבנים לאווירה ששרתה בקהילה החדשה, וגם החסידים קירבו אותם מאוד. הקשרים הלכו והתהדקו, עד שביום בהיר אחד הודיעו הבנים לאביהם: "חזרנו לבית המדרש"

רק אז הבינו את דברי ה'חפץ חיים': "תתחזקו באמונה ותזכו לראות שהכל לטובה"

יפה והשניים הלכו והידרדרו. הדבר היסב לו כמובן צער איום ונורא. והנה בעיר השנייה שבה התיישב, היתה גם קהילה חסידית שהשתייכה לאחת החצרות המפורסמות, מיד לאחר בואם למקום נמשכו שני הבנים אל האווירה ששרתה בקהילה החדשה וגם החסידים קירבו אותם מאוד והראו להם פנים של אהבה וידידות. הקשרים הלכו והתהדקו עד שביום בהיר אחד הודיעו הבנים לאביהם: חזרנו לבית המדרש.

אי אפשר לתאר את השמחה שפקדה את בית הרב. רק אז הבינו נכון את דברי מרן החפץ חיים הקדוש שאמר שאם תתחזקו באמונה תזכו לראות שהכל לטובה. רק השי"ת ידע שרק בדרך זו של יצירת הקרע עם אנשי הקהילה והגלות למקום אחר תהיה אפשרות להחזיר את בני הרב למוטב. ואם היו שואלים את הרב עצמו, מה הינך מעדיף - לצאת לגלות ולהשיב את בניך אל חיק אביהם שבשמים, או להישאר בעירך ובניך ישארו מקולקלים, אין ספק שהרב היה מעדיף לצאת לגלות ובלבד שבניו יחזרו למוטב. לכן עלינו להאמין בכל ליבנו שהכל לטובה. (אוצר היהדות)

"והשלישי, מפני מה שמוצא אותם בעולם ממיני הפגעים ומה שמגיע אליהם מעניני הפסד בגופם ובממונם, ולא הבינו סיבות אופני טובתם בהם ותועלות הנסיון והמוסר להם" (שער הבחינה, פתיחה).

מעשה היה בתקופתו של מרן החפץ חיים, ברב חשוב שכיהן כמרא דאתרא בעיר אחת, עד שקמו לו לפתע ושלא באשמתו שונאים מתוך בני הקהילה ואילצוהו לעזוב את העיר. הרב נשבר מאוד אל לבו והגיע לח"ח ותינה את צערו הגדול מנשוא. והכהן הגדול מראדין אמר לו רק משפט אחד: יודעני שהצדק איתך, אבל דע לך שכל מה שעושה הקב"ה הכל לטובה. הרב בכה מאוד והח"ח ניחמו וחזר בפניו שוב ושוב רק על המשפט הנ"ל: תתחזק באמונה ותזכה לראות שהכל לטובה.

הרבה ברירות לא היו לרב, ארזו הוא ובניו ביתו את מיטלטליהם וחיפשו להם עיר אחרת. במשך זמן רב נעו ונדו בדרכים, עד שהגיעו אל קהילה אחרת שקלטה אותם בזרועות פתוחות.

ומה קרה בסוף? בלי קשר לסכסוך עם הקהילה הקודמת, היו לאותו רב שני בנים שירדו מהדרך. כל המאמצים שעשה כדי להשיבם למוטב לא עלו בידו

ילד שמתלונן בפני הוריו על המלמד שלו, האם מותר להם לקבל את דבריו?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר 'חפץ חיים'

למעשה יש לו לחשוש, ובדבר שלא נוגע לו למעשה, לא יחשוש כלל. עוד יש שכתבו בזה, שהעצה להיזהר בדבר היא שילמד זכות כפי האפשר על השני, שאולי לא ראה בדקדוק את כל הפרטים ולא ידע את כל הנסיבות, ובכך לא יעלה בלבו ספק, אלא רק חשש, כדי שידע לנהוג בזהירות. ב'ביאורים ומוספים' מביאים כאן שאלה מעשית ומצויה בענין איסור קבלת לשון הרע: ילד המספר להוריו דברי גנאי על המלמד שלו, האם מותר להורים להאמין לו, באופן שניכר שסיפר את הדבר כ'מסיח לפי תומו'? תשובה: לקמן כותב ה'חפץ חיים' שכל הנאמנות של 'מסיח לפי תומו' נאמרה דוקא באיסורים דרבנן, אבל בדאורייתא אין נאמנות, ובקבלת לשון הרע שהיא איסור דאורייתא אין נאמנות זו [ואף שהעלה שם שיתכן שלשון הרע שונה משאר מקומות, מכל מקום הסיק שיש להיזהר מלסמוך על כך]. ועל כן, למעשה, יש לנהוג בזה כשאר דברי לשון הרע, ולקבל את דברי הילד רק כדי לחשוש ולברר את הדבר כדי שלא יצא נזק לילד הזה או לאחרים.

בכלל ו' סעיף י' מסביר ה'חפץ חיים' מהו גדר ההיתר 'לחוש' ללשון הרע [ולא להאמין] - ומבאר, דהיינו לקבל את הדבר בדרך "חשש בעלמא", רק לשמור את עצמו ממנו שלא יגיע לו היזק על ידו. אך לא יתקבל אצלו הדבר אפילו בגדר ספק. ומחויב עדיין להיטיב עם הנידון בכל הטובות שציוותה התורה לשאר אנשים מישראל.

לכאורה, גדר הדברים אינו ברור דיו, וב'ביאורים ומוספים' עומדים אכן על נקודה זו - כיצד יוכל האדם להיזהר בדבר זה, שמצד אחד הותר לו לחשוש חשש בעלמא, ומצד שני עליו להיזהר שחשש זה לא יעורר אפילו ספק בלבו? ומביאים שכבר התחבטו בזה האחרונים, ובשו"ת פאת שדך (ח"א סימן כט) כתב שהציע הדברים לפני החזו"א, והשיבו: "מי יוכל לעמוד בזה, אין זה אלא לומדות". וכתב שמוכח מדברי החזו"א שבאמת קשה מאד לעמוד בחילוקים אלו, אלא שלא הכריע למעשה, והוסיף, שאולי לא רצה החזו"א להורות כנגד ה'חפץ חיים', שמאריה סייעיה. והגר"ח קניבסקי (מכתב) כתב, שוודאי לא חלק החזו"א על ה'חפץ חיים' בענין זה, ולמעשה יש לנהוג כך, שבדבר שנוגע לו

פרשת השבוע

מיד כששמע זאת הסטייפלער, יצא בהליכה מהירה לעבר ביתו של בנו, הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א. רבי חיים היה המום מהביקור הפתאומי - ומיהר לקום מלוא קומתו. 'אוי, אל תקום', אמר הסטייפלער, 'ההיפך, שכב נא על המיטה...'

כשמרן הסטייפלר יפל במסירות בגבו של בנו מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א

רבי חיים קלופט שליט"א. וכך, רבי חיים אחד ישב וציפה לאבי חמותו, בעוד רבי חיים השני מקבל מסאג', ללא כל צורך, ואינו פוצה פה! מיד מיהרה הרבנית ברום לבית אחיה, רבי חיים קנייבסקי שליט"א, להתנצל על הטעות. לנוכח עיניה המופתעות נגלה מחזה מדהים: רבי חיים עודו שוכב במיטה באותה תנוחה, כאשר ציווה לו אביו! נכון, לא כואב לו הגב, הוא בריא לחלוטין ואין לו כל בעיה רפואית. גם זמנו אינו בידו - רבי חיים מסיים כל שנה את כל התורה, ולכל דקה ושעה ביומו יש תפקיד והספק מוגדר, והוא לא מהאנשים שיכולים לשכב שעות ארוכות במיטה ללא מטרה. אך אביו היה כאן, ביקש לטפל בו והורה לו לשכב בתנוחה כזו. ואם אבא אומר - זה מה שעושים. בלי להבין, בלי להקשות, בלי לנסות להתחכם, בלי תירוצים שאין זמן! כי כיבוד אב אינו תלוי בכאבי גב, אם ישנם - מכבדים את בקשות האב, ואם לאו - מוותרים עליהן. כיבוד אב זה עובדה, וכשאבא מבקש, ממלאים את הבקשה. כך ציוותה התורה, וכך נלמד מהסיפור המופלא, המופיע בספר 'מתוק האור': הוראת הורינו לא תמיד ברורה, לא תמיד מובנת. לפעמים אנו מבינים הפוך, רוצים לפעול אחרת, בטוחים שאנחנו חכמים יותר... הבה נתבונן בתמונת הגאון רבי חיים קנייבסקי שוכב על המיטה בתנוחה המדוייקת שהורה אביו לאחר טיפול מסאג' מיותר, רק כי כך הורה אביו, כי כך רצונו, כי כך ציווה. ניקח עימנו את המסר הזה, לרגעי ההתלבטות, חוסר ההבנה, הרגעים הקשים בהם איננו מבינים למה מתכוונים הורינו. גם ברגעים הללו - נתאזר בגבורה לקיים בקשותיהם, לבצע את הוראותיהם, לכבד את דעתם ולהוקירם. כך זוכים לאושר רוחני רב, וגם לברכת שמים תמידית!

ועתה בני שמע בקולי (כ"ז, ה) מסאג' בגב הלא נכון...

היה זה ביום בהיר, במעונו של הגאון רבי יעקב ישראל קנייבסקי זצ"ל, מי שנודע בכינויו הסטייפלער. הבית ההומה בדרך היה שקט בשעת בוקר שלווה זו. אל הסטייפלער נכנסה בתו, הרבנית ברום, וסיפרה לאביה כי 'לר' חיים כואב הגב, יש לו כאבים חזקים ובלתי נסבלים, אולי יש לאבא רעיון?'

מיד כששמע זאת הסטייפלער, יצא בהליכה מהירה לעבר ביתו של בנו, הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א. רבי חיים היה המום מהביקור הפתאומי - ומיהר לקום מלוא קומתו. 'אוי, אל תקום', אמר הסטייפלער, 'ההיפך, שכב נא על המיטה...'. רבי חיים מיהר לשכב, ואביו ניגש וביד רחמנית עשה לו טיפול מסאג' בגב. לחץ על החוליות הנכונות, הידק את הפרקים, טפח במקומות מסויימים וליטף באחרים. כשסיים, הורה לבנו להישאר לשכב בתנוחה מסויימת עד שעה פלונית, ומשעה זו לשכב בתנוחה שונה עד שעה אחרת.

הסטייפלער סיים את הביקור ושב לביתו. והנה, בשעת ערב, שבה ונכנסה אליו בתו הרבנית ברום. הוא הניח שהיא הגיעה לספר כי רבי חיים מרגיש טוב יותר בעקבות הטיפול, אך מה רבה היתה הפתעתו כשפנתה אליו בהתנצלות: 'אבא בטח שכח, הייתי כאן בבוקר. ביקשתי שתכנס לר' חיים ותעשה לו מסאג', והוא ממתין משעות הבוקר ואבא לא הופיע!'

'מה זאת אומר?!' - שאל האב בהפתעה, 'הרי הייתי אצלו מיד אחרי שדיברת עמי, עשיתי לו טיפול ונתתי לו הוראות מדוייקות כיצד לשכב! איך זה יתכן?!' הטעות התבררה מיד: כששמע הסטייפלער כי 'לר' חיים כואב הגב, הבין שהכוונה לבנו - רבי חיים, בעוד בתו הרבנית ברום התכוונה לחתנה - הגאון